

Rumski vašar je tradicionalni vekovni brend grada u srcu Srema, koji je zajedno sa njim rastao i razvijao se i umnogome uticao na njegov značaj i imidž na širim prostorima.

Odvajkada se u Rumu dolazilo zbog prodaje i kupovine ili tek da se oseti ta posebna vašarska atmosfera, u kojoj se draž prodatog ili kupljenog pod obavezno "overavala" u nekoj od mnogobrojnih šatri u veseloj atmosferi, uglavnom uz vruću jagnjetinu sa ražnja, pored koje je u ponudi obavezno i prasetina, specijaliteti sa roštilja ili gurmanluci iz tandare.

Uz aldumaš je po pravilu išla i pesma, koju su nekada izvodili gajdaši, a kasnije tamburaši, dok je provereni vašarski muzički sastav po običaju bio trio koji su činili harmonikaš i dve pevačice sa dairama, da bi se danas stiglo do bučne muzike na na struju valjda sa željom da se što dalje čuje, i za razliku od nekih uglednih kafana ovde nije bilo upozorenja da gosti ne smeju da pipaju umetnice. Pored kupaca i prodavaca na vašaru su redovno i oni koji su, poštujući poruku Đure Jakšića iz pesme o starom amidži i njegovom junačkom sinu, od silne ponude ponajviše, ili bolje reći jedino, bili zainteresovani za pečenje i druženje, koje se po pravilu dešava u večernjim ili noćnim satima uoči udarnog dana vašara. Stoga i nije čudno da mnogi posetioci iz okruženja Rumu samo po vašaru poznaju, ili preciznije rečeno, znaju samo taj deo grada u kojem se ova velika, šarenolika i uzbudljiva manifestacija održava svakog trećeg dana u svakom mesecu. Računajući da je takvih događaja 12 u godini i da se na njima okupi na desetine hiljada ljudi, neki kažu još jedna Ruma koja inače broji više od 30.000 stanovnika, Rumljani i Sremci će vam se ponosno pohvaliti da je to najveći vašar u državi, pa i na Balkanu. Mesto je to na kojem će te pronaći baš sve, i bukvalno "od igle do lokomotive", jer igala u ponudi ima raznoraznih, a kome je do lokomotive može nešto dalje, na platou kod Železničke stanice, da pronađe staru, nakindurenu parnjaču. Zato i nije čudo da na rumski vašar godinama, decenijama i vekovima dolaze prodavci, kupci i znatiželjnici iz Srbije i svih okolnih ali i udaljenih zemalja, od kojih ćemo, na osnovu zapisa i dokumenata, za ovu priliku pomenuti Ruse koji su prodavali knjige, i to najčešće crkvene, a Rumljani su ih prozvali "moskovi", i Grke koji su odavno na rumskom vašaru trgovali južnim voćem.

A sve je počelo u oktobru mesecu, daleke 1747. godine, posle odluke rumskog vlastelina, barona Marka Pejačevića da uz podršku carice Marije Terezije pored nekadašnjeg sela sa imenom Ruma, oko puta Mitrovica-Zemun, planski izgradi naselje gradskog tipa koje je dobilo status slobodnog trgovišta, a sa njim i pravo da održava 4 vašara godišnje, sa pripadajućim stočnim pijacama, koje se iz Jarka i Mitrovice, mesta koja su ostala u novoformiranoj Vojnoj granici, prenose u Rumu.

Vašari su se održavali u dane crkvenih praznika na Cveti (Palmsomtag), Spasovdan (Christi Himmelfahrt), Miholjdan (Feste der Erzengels Michael) i na Svetog Petra i Pavla (Apostel Petrus und Paulus). Pored godišnjih vašara, svake subote je održavana i pijaca. Navedene

privilegije su potvrđene i u takozvanoj Slobodnici (Freibrief) koju je vlastelin Marko Pejačević izdao stanovnicima Rume 1. januara 1749. godine, po kojoj su oni i zvanično postali slobodni ljudi. Njome je bilo određeno da građani uživaju prihode od 2 vašara dok prihodi od druga dva idu vlastelinu. Deseta tačka Slobodnice predviđala je da kada Ruma naraste do 1.000 kuća svi prihodi idu u korist građana. Odlukom Bečkog dvora iz 1758. godine Rumi su dodeljena još dva vašara na Svetu Jelisavetu – kćerku mađarskog kralja (Arandjelovdan) i Svetog Antonija (Sveti Trifun), tako da je ustanovljeno 6 vašara godišnje od kojih je jedan bio dvodnevni, a pet trodnevni. Takav trend je poštovan i u period između dva svetska rata kada je u Rumi bila i najveća Žitna pijaca u tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji, a sadašnja dinamika održavanja rumskog vašara uspostavljena je posle Drugog svetskog rata. Najpre je to bila svaka prva sreda u mesecu, a zatim je određeno da to bude svakog trećeg dana u mesecu, što se održalo do danas.

Pri tome bi trebalo istaći da se vašar na račun interesovanja prodavaca i kupaca poslednjih godina ponovo proširio na dva dana (drugi i treći u mesecu) baš kao što se proširila i ponuda kako najraznovrsnijih artikala, od kojih se neki mogu samo ovde pronaći, tako i do različitih i onih najnovijih vidova zabave lascivnog tipa koji donekle odudaraju od one nekadašnje vašarske atmosfere u kojoj je trgovinu pratila zabava u vidu ringišpila ili cirkusa.

Fotografije: Aleksandar Bilić, Milenko Mrvoš i Đani Bardoti

